
Umělé nohy, skleněné oči i první sluchadla

Dát za něco ruku do ohně nebo vzít nohy na ramena. V reklamním spotu Národního technického muzea (NTM) se nejedná o metafory, ale o reálné skutky.

Věty totiž pronesli paralympionik Jiří Ježek nebo handicapovaný závodník na kole Richard Štěpánek, kterým plnohodnotný život umožňují umělé končetiny. Spot tak láká na velkou výstavu Národního technického muzea Člověk v náhradách aneb technika slouží medicíně. Ta dnes začíná a potrvá deset měsíců. Ukáže především historii, současnost a budoucnost protetické medicíny, ale i další techniku, která pomáhá lidem kompenzovat jejich tělesné nedostatky. Na výstavě se kromě pracovníků muzea podílela také Karlova univerzita a Národní lékařská knihovna a její Zdravotnické muzeum.

„Jsou to desítky až stovky předmětů. Například kardiostimulátory, neurostimulátory, inzulinové pumpy. Mému srdci nejbližší je třeba dialyzační technika – na výstavě máme dva nejmodernější dialyzační přístroje. Jsem velmi rád, že se nám je podařilo získat,“ říká komisař výstavy Hynek Stříteský. Generální ředitel NTM Karel Ksandr pak připomíná přenosný rentgen z roku 1945 nebo barokomoru z plzeňské fakultní nemocnice.

Stěžejní je však sbírka protetiky. „Mluví se o protetickém palci či o skleněných očích ze starověkého Egypta. Tehdy však ještě náhrady nepomáhaly živým lidem. Doplnovaly se do hrobky,“ uvádí spoluautor výstavy Šimon Krýsl ze Zdravotnického muzea s tím, že velký rozvoj oboru přišel v 16. století. „Vždy však dostupnost protetiky závisela na finančních možnostech pacienta. Známe úžasné železné ruce s pohyblivými prsty nebo nohy, které umožňovaly nositeli jezdit na koni. Na to však dosáhla jen nejvyšší vrstva společnosti,“ upozorňuje Krýsl a dodává, že ostatní si mohli dovolit tak maximálně dřevěnou nohu.

„Těch se v Evropě dochovalo asi šest a všechny jsou v italských muzeích. V naší výstavě jsou nejstaršími exponáty umělé protézy z první poloviny 19. století, kdy se začaly poprvé vyrábět. Ze stejného období máme také sluchadla Wolffsohn, což byla velmi významná chirurgickónástrojářská firma z Vídně,“ pokračuje Krýsl. Současnost však s historií nemá společné jen to, že jsou protézy pro většinu lidí příliš drahé. Stejně silné jsou podle Krýsla i předsudky. „Ve středověku však byla definice normality daleko širší než dnes. Teď máme jasně stanovená estetická pravidla, jak by měl člověk vypadat. Tehdy mělo mnoho lidí hrby, byli slepí, měli poškozené končetiny,“ říká Krýsl. Podle něj to však neznamená, že by středověcí lidé byli vůči ostatním tolerantnější. „Myslím, že byli netolerantní v jiných ohledech než v tom, jak má vypadat lidské tělo,“ uzavírá Krýsl.